

Sygn. I C 281/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Harasimiuk
Protokolant:	Marta Antoniak

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko Spółdzielni (...)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

orzeka:

I. Oddała powództwo;

II. Nie obciąża kosztami procesu, nieuiszczone koszty sądowe przyjmując na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 281/16

UZASADNIENIE

J. W. pozwem z 10 marca 2016 r. (k.4 – data prezentaty) wniósł o zobowiązanie pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. do złożenia oświadczenia o treści „Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) z siedzibą w W. przy ul. (...) przyjmuje w poczet swoich członków Pana J. W. i zawiera z nim w terminie siedmiu dni od daty uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia umowę o ustanowieniu na jego rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W.”. Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pierwszym najemcą lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. była na podstawie przydziału lokalu mieszkalnego z 14 lipca 1977 r. jego matka M. W. (1). Powód podkreślił, że z uwagi na wiek oraz stan zdrowia wymagała ona stałej opieki osób trzecich. W związku z powyższym powód wraz z siostrą A. W. mieszkali z matką przy ul. (...) w W.. Strona powodowa wskazała następnie, iż M. W. (1) zmarła 10 marca 1992 r., a spadek po niej został nabyty po 1/2 przez powoda i jego siostrę. Powód dodał, że po śmierci siostry złożył wniosek o zawarcie umowy spółdzielczego prawa lokatorskiego do lokalu wraz z deklaracją przystąpienia do spółdzielni, który jednak 14 października 2013 r. został negatywnie rozpatrzony przez Zarząd pozwanej Spółdzielni. Strona powodowa podała również, że decyzja została podtrzymana przez Radę Nadzorczą. Powód wskazał także, że 9 stycznia 2014 r. wniósł pozew do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ o ustalenie, że przysługuje mu lokatorskie spółdzielcze

prawo do lokalu po zmarłej A. W.. 18 listopada 2014 r. zapadł wyrok oddalający powództwo. Powód podkreślił, że w dalszym ciągu mieszka przy ul. (...) w W. i uiszcza opłaty z tym związane. Zdaniem strony powodowej pozwana niesłusznie odmawia mu przyjęcia w poczet członków i zawarcia umowy dotyczącej spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu (k.4-6, k.34).

W odpowiedzi na pozew złożonej 7 grudnia 2016 r. (k.125 – data stempla pocztowego) pozwana – reprezentowana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym (k.147) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana podniosła, że obecnie powód zajmuje lokal nr (...) przy ul. (...) w W. bez tytułu prawnego. Strona pozwana zauważyła, że wyrokiem z 4 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt IV Ca 741/15 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie oddalił apelację (...) W., która dotyczyła lokalu socjalnego. Powyższe skutkowało uprawomocnieniem się wyroku w sprawie o eksmisję o sygn. akt II C 1089/14. Pozwana zajęła stanowisko, iż powodowi nie przysługuje względem pozwanej roszczenie o włączenie w poczet członków i ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Zdaniem pozwanej prawidłowość rozwiązania stosunku prawnego została już prawomocnie zbadana w sprawie o eksmisję oraz w sprawie o sygn. akt II C 148/14 o ustalenie istnienia stosunku najmu. Pozwana opierając się na przepisach ustawy Prawo spółdzielcze w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci M. W. (1), podkreśliła, iż dla zachowania roszczenia przysługującego zamieszkałym z byłym członkiem spółdzielni o przyjęcie do spółdzielni i przydział lokalu, konieczne jest zachowanie terminu do złożenia pisemnego wniosku. Zdaniem pozwanej powód składając wniosek wraz z deklaracją dopiero w październiku 2013 r., nie dochował terminu zawitego, albowiem zgodnie z § 59 statutu pozwanej spółdzielni, który obowiązywał w dacie śmierci członka spółdzielni, termin na zgłoszenie roszczenia wynosił 12 miesięcy (k.114-116).

Na terminie rozprawy 25 stycznia 2017 r. pozwana podniosła zarzut przedawnienia, wskazując, iż zobowiązania do oświadczenia woli w postaci zawarcia umowy ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu jest roszczeniem majątkowym i podlega 10-letniemu przedawnieniu (k.134).

Przed zamknięciem rozprawy strony reprezentowane przez zawodowych pełnomocników (k.144, k.147) podtrzymały powyższe stanowiska (k.157).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. W. (1) 1 stycznia 1977 r. złożyła do Urzędu Dzielnicowego P. Wydział spraw lokalowych w W. wniosek o przydział mieszkania. W dacie 8 kwietnia 1977 r. złożyła deklarację przystąpienia do (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. Na tej podstawie 14 lipca 1977 r. przydzielono jej lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w W.. Protokół zdawczo-odbiorczy lokalu podpisano 29 lipca 1977 r. Z kolei decyzją z 30 stycznia 1978 r. M. W. (1) przyjęto w poczet członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...). M. W. (1) przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu. Omyłkowo oznaczano ją w pismach i dokumentach jako M. W. (2). M. W. (1) w tym lokalu zamieszkała ze swoimi dziećmi, J. W. i A. W.. Sprawowali oni nad nią opiekę (dowód: k.7 przydział lokalu mieszkalnego, k.119-124 KRS Spółdzielni Mieszkaniowej (...), k.1-11 akta lokalowe, e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:08:09-00:09:41 zeznaniach świadek E. B., e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:24:54-00:33:58 zeznania powoda J. W., de facto okoliczność bezsporna).

M. W. (1) zmarła 10 marca 1992 r. Spadek po M. W. (1) nabyli w częściach równych J. W. i A. W.. W dacie śmierci M. W. (1) mieszkała wraz z J. W. i A. W. w lokalu nr (...) przy ul. (...) w W.. Obowiązujący wówczas statut Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z 25 czerwca 1983 r. stanowił w § 50 pkt 4, iż członkostwo w spółdzielni ustaje na skutek śmierci członka. W § 59 ust. 1 statutu wskazano zaś iż, w razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu w następstwie ustania członkostwa małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim zamieszkałym razem z byłym członkiem przysługuje roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i o przydział lokalu po byłym członku. Dla zachowania tego roszczenia konieczne było zgodnie z § 59 ust. 3 statutu złożenie w terminie 12 miesięcy od chwili śmierci członka deklaracji członkowskiej i pisemnego wniosku o przydział lokalu.

J. W. i A. W. choć nie zawiadomili Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o śmierci M. W. (1), to jednak w dalszym ciągu mieszkali w tym lokalu i regularnie uiszczali opłaty z tym związane. Pismo z 3 czerwca 2009 r. skierowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) do M. W. (1), zostało pokwitowane przez A. W.. Natomiast pismo z 4 marca 2004 r. pokwitowano podpisem (...). Dalsze pisma spółdzielni, w których jako odbiorcę również wskazywano M. W. (1), kwitowano podpisem (...).

A. W. zmarła 9 września 2013 r., a spadek po niej nabył w całości J. W.. Po śmierci A. W. w lokalu mieszkał wyłącznie J. W.. J. W. dopiero pismem z 3 października 2013 r. poinformował Spółdzielnię Mieszkaniową (...) o śmierci M. W. (1). Wniósł bowiem wówczas o wydanie zaświadczenia w celu opłacenia podatku od spadku po zmarłej matce. Rzeczony zaświadczenie wydano J. W. 10 października 2013 r. (dowód: k.22-23 akt poświadczenia dziedziczenia, k.24-25 akt poświadczenia dziedziczenia, k.12-19, k.30-31, k.35 akta lokalowe, k.132 statuty, e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:08:09-00:09:41 zeznaniach świadek E. B., e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:24:54-00:33:58 zeznania powoda J. W.).

J. W. 1 października 2013 r. złożył wniosek o zawarcie umowy spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. oraz deklarację przystąpienia do spółdzielni. Miał bowiem na celu uregulowanie tytułu prawnego do lokalu. W piśmie wskazano, iż J. W. był pewny, że po śmierci matki M. W. (1), siostra A. W. dopełniła formalności w związku z członkostwem w Spółdzielni.

Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. uchwałą z 14 października 2013 r. negatywnie rozpatrzył wniosek J. W., przyjmując, że został on złożony po terminie wskazanym w art. 15 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. J. W. został jednocześnie wezwany do opróżnienia lokalu. Zawarto pouczenie o prawie do złożenia odwołania do rady nadzorczej w terminie 14 dni od daty otrzymania pisma. Zgodnie bowiem z § 12 ust. 2 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z 1984 r. Zarząd w razie odmownego załatwienia wniosku w sprawie wynikającej ze stosunku członkostwa był zobowiązany podać uzasadnienie i pouczyć członka o prawie wniesienia odwołania do Rady Nadzorczej w terminie 14 dni od dnia otrzymania odmowy i o skutkach niezachowania terminu. Jeżeli we wskazanym terminie członek nie złożył odwołania, uchwała zarządu stawała się ostateczna. O powyższym J. W. został poinformowany pismem z 16 października 2013 r., które doręczono mu 18 października 2013 r.

J. W. odwołał się od decyzji Zarządu Spółdzielni do Rady Nadzorczej. Na posiedzeniu 16 grudnia 2013 r. Rada Nadzorcza podtrzymała decyzję Zarządu Spółdzielni. O powyższym J. W. poinformowano pismem z 17 grudnia 2013 r., które doręczono mu 28 grudnia 2013 r. Ponownie został wezwany do opróżnienia lokalu. Zgodnie z § 12 ust. 3 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. z 1984 r. Rada Nadzorcza była bowiem zobowiązana rozpatrzyć odwołanie członka w ciągu 3 miesięcy od dnia jego wniesienia i doręczyć odwołującemu się odpis uchwały wraz z jej uzasadnieniem w terminie 14 dni od dnia jej podjęcia. Uchwała Rady Nadzorczej podjęta w trybie odwoławczym w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym miała być ostateczna. Nie przewidziano zatem trybu odwołania do walnego zgromadzenia. Tryb odwołania do Walnego Zgromadzenia obowiązywał jedynie wówczas gdy rada nadzorcza podejmowała decyzje w pierwszej instancji (dowód: k.14 pismo spółdzielni z 17 grudnia 2013 r., k.15-16 odwołanie od decyzji zarządu, k.17 pismo z 16 października 2013 r., k.132 statuty, k.32, k.36, k.38, k.40-48 akta lokalowe, e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:24:54-00:33:58 zeznania powoda J. W., de facto okoliczność bezsporna).

J. W. 10 stycznia 2014 r. wniósł do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie pozew przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. na miejsce zmarłego najemcy A. W. oraz M. W. (1) oraz o ustalenie, że J. W. przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do tego lokalu mieszkalnego z mocy prawa w miejsce zmarłego najemcy A. W. oraz, że jest członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...). Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt II C 148/14. Na terminie rozprawy 29 października 2014 r. zarządzono połączenie sprawy ze sprawą o sygn. akt II C 1089/14 (dowód: k.1-6 akt sprawy o sygn. II C 148/14 pozew, k.35 akt sprawy o sygn. II C 148/14 protokół, de facto okoliczność bezsporna).

Pozwem z 6 maja 2014 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) wniosła bowiem o nakazanie J. W. opróżnienia, opuszczenia i wydania lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W.. Powyższe argumentowano zamieszkiwaniem przez J. W. w

lokalu nr (...) przy ul. (...) bez tytułu prawnego. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie wyrokiem z 18 listopada 2014 r. w sprawie o sygn. akt II C 1089/14 w pkt I oddalił powództwo o ustalenie, że J. W. wstąpił w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W., w pkt II oddalił powództwo o ustalenie, że J. W. przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, w pkt III nakazał J. W. opuszczenie i opróżnienie tego lokalu mieszkalnego, a w pkt IV orzeczono, iż przysługuje mu prawo do lokalu socjalnego. Apelacja wniesiona od wyroku Sądu Rejonowego przez interwenienta ubocznego (...) W. została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 4 grudnia 2015 r. (dowód: k.50-52 akta lokalowe, k. 1-2 akt sprawy o sygn. II C 1089/14 pozew, k.50-51, k.55-63 akt sprawy o sygn. II C 1089/14 wyrok wraz z uzasadnieniem, k.97 akt sprawy o sygn. II C 1089/14 wyrok).

J. W. w dalszym ciągu mieszka przy ul. (...) w W. i uiszcza opłaty z tym związane. (...) W. nie zaproponowało mu dotychczas żadnego lokalu socjalnego. Nie zostały również podjęte żadne czynności eksmisyjne. J. W. cierpi na dyskopatię i chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa szyjnego oraz na obustronny niedosłuch czuciowo-nerwowy (dowód: k.12-13 dowody uiszczenia opłat, k.49 akta lokalowe, k.152 skierowanie, k.154 zaświadczenie lekarskie, e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:08:09-00:09:41 zeznaniach świadek E. B., e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:24:54-00:33:58 zeznania powoda J. W., de facto okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o w/w dokumenty urzędowe i prywatne, złożone w niniejszej sprawie, którym Sąd dał wiarę na okoliczności określone dyspozycjami art. 244 i 245 k.p.c., przy czym żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości i autentyczności, ani nie wzbudziły one wątpliwości Sądu co do czasu i miejsca ich powstania.

Nadto, dokonując ustaleń faktycznych Sąd w niewielkim zakresie oparł się na zeznaniach świadek E. B. (e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:08:09-00:09:41). Sąd dał wiarę zeznaniom świadek jedynie w części dotyczącej śmierci M. W. (1) i A. W. oraz bycia sąsiadką J. W.. Okoliczności te nie były jednak sporne pomiędzy stronami. Świadek nie miała wiedzy, czy A. W. złożyła deklarację członkowską i wniosek o przyjęcie w poczet członków Spółdzielni po śmierci matki. Podała, jedynie, iż w/w dyskutowała z nią kwestie z tym związane i przygotowywała stosowny wniosek.

Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom E. B. w zakresie dotyczącym złożenia deklaracji członkowskiej i wniosku o przydział lokalu przez A. W.. Wskazać należy, iż w aktach lokatorskich znajduje się korespondencja kierowana przez pozwaną spółdzielnię do M. W. (1), która za pierwszym razem została podpisywana przez A. W.. Następnie jej odbiór kwitowano poprzez podpis „(...)”, a potem (...). Wymaga podkreślenia, iż podpisy te były składane 10 lat po śmierci M. W. (1). W ocenie Sądu jest absolutnie nieprawdopodobne, żeby z jednej strony A. W. poinformowała pozwaną spółdzielnię o śmierci M. W. (1) oraz złożyła deklarację i wniosek o przydział lokalu, a z drugiej strony kwitowała korespondencję, która przychodziła na nazwisko M. W. (1). Co więcej, należy założyć, iż gdyby pozwana Spółdzielnia miała informację o śmierci członka spółdzielni, to nie kierowałaby do niego korespondencji. W tym zakresie Sąd uznał zeznania świadka i powoda, że A. W. złożyła deklarację członkowską i wniosek o przydział lokalu, za niewiarygodne – nie jest natomiast wykluczone, iż A. W. przygotowywała takowy wniosek, ale go z nieustalonych przyczyn nie złożyła (co pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie).

Podstawę poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie stanowiły także częściowo zeznania powoda J. W. (e-protokół z 24 maja 2017 r. – 00:24:54-00:33:58). Sąd oparł się na nich w zakresie, w którym odzwierciedlały logiczny przebieg wydarzeń oraz korespondowały z innymi dowodami zebranymi w sprawie i nie były wewnętrznie sprzeczne. Z przyczyn wskazanych powyżej Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w części dotyczącej złożenia deklaracji członkowskiej i wniosku o przydział lokalu przez A. W.. Na uwagę zasługuje wewnętrzna sprzeczność jaka zaistniała w tym zakresie w zeznaniach powoda. Powód choć zeznał, że siostra złożyła wniosek, to jednocześnie przyznał, iż pozwana Spółdzielnia nie miała wiedzy o śmierci jego matki. Taką wiedzę posiadałaby zaś w przypadku złożenia wniosku przez siostrą powoda, A. W..

Sąd postanowieniem z 24 maja 2017 r. oddalił wniosek dowodowy powoda złożony na terminie rozprawy 24 maja 2017 r. o zobowiązanie pozwanej do nadesłania informacji w oparciu o treść repertoriów, czy A. W. składała wniosek

o przyjęcie w poczet członków pozwanej Spółdzielni. Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. Sąd pomija bowiem spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Mając na uwadze, iż strona powodowa nie uprawdopodobniła wystarczająco, że nie zgłosiła tego dowodu bez swojej winy, a uwzględnienie wniosku prowadziłoby do znacznego przedłużenia postępowania, Sąd rzeczony wniosek oddalił. Nadto do akt sprawy dołączono akta członkowskie zawierające kompletną dokumentację dotyczącą lokalu nr (...), położonego w W. przy ulicy (...).

W ustalonym stanie faktycznym i przy zaprezentowanej ocenie materiału dowodowego, Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był pomiędzy stronami bezsporny. Strony pozostawały przede wszystkim w sporze co do zasadności roszczenia powoda, który wywodził, iż przysługiwało mu prawo do wystąpienia z roszczeniem o zobowiązanie pozwanej Spółdzielni do przyjęcia go w poczet swoich członków i zawarcia z nim umowy o ustanowieniu na jego rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W..

Wskazać należy, iż M. W. (1), która była członkiem pozwanej Spółdzielni i dysponowała spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu nr (...) przy ul. (...) w W., zmarła 10 marca 1992 r. Obowiązywały wówczas art. 218-222 ustawy Prawo spółdzielcze z 16 września 1982 r. (Dz. U. nr 30, poz. 210, dalej jako Pr.spółdz.). Zgodnie z art. 218 § 2 zd. 1 Pr.spółdz. lokatorskie prawo do lokalu wygasało z chwilą ustania członkostwa. W związku z powyższym spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu objęte pozwem wygasło 10 marca 1992 r. Obowiązujący wówczas art. 221 § 1 Pr.spółdz. stanowił, że w razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu w następstwie ustania członkostwa lub niedokonania czynności, o której mowa w art. 220, roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i o przydział lokalu po byłym członku przysługiwało zamieszkałym z nim razem: małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim. Z kolei w art. 221 § 3 Pr. spółdz. postanowiono, że dla zachowania roszczeń, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, konieczne jest złożenie w terminie ustalonym w statucie deklaracji członkowskiej i pisemnego wniosku o przydział lokalu.

W niniejszej sprawie w lokalu nr (...) przy ul. (...) w W. wraz z M. W. (1) mieszkała A. W. i J. W.. Byli oni zatem uprawnieni do wystąpienia w terminie ustalonym w statucie do pozwanej Spółdzielni z roszczeniem o przyjęcie w poczet członków. Obowiązujący wówczas statut Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z 25 czerwca 1983 r. stanowił w § 50 pkt 4, iż członkostwo w spółdzielni ustaje na skutek śmierci członka. W § 59 ust. 1 statutu wskazano zaś iż, w razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu w następstwie ustania członkostwa małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim zamieszkałym razem z byłym członkiem przysługuje roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i o przydział lokalu po byłym członku. Dla zachowania tego roszczenia konieczne było zgodnie z § 59 ust. 3 statutu złożenie w terminie 12 miesięcy od chwili śmierci członka deklaracji członkowskiej i pisemnego wniosku o przydział lokalu.

Na złożenie deklaracji i pisemnego wniosku o przydział lokalu obowiązywał zatem 12 miesięczny zawity termin. W niniejszej sprawie strona powodowa nie wykazała jednak, żeby A. W. go dochowała. Innymi słowy, przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie pozwoliło na przyjęcie, że deklaracja i wniosek zostały złożone w terminie przez A. W.. Do powyższej okoliczności Sąd odniósł się oceniając materiał dowodowy zgromadzony w sprawie.

Natomiast powód wniosek o zawarcie umowy spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. oraz deklarację przystąpienia do spółdzielni złożył dopiero 1 października 2013 r. Z kolei powództwo przeciwko pozwanej Spółdzielni wytoczył 10 marca 2016 r. Działanie powoda było zatem bardzo spóźnione. Obowiązywała już wówczas ustawa z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r., nr 4 poz. 27, dalej jako u.s.m.), która weszła w życie z dniem 23 kwietnia 2001 r. W art. 29 u.s.m. wprowadzono zmiany w Pr.spółdz. polegające m.in. na uchyleniu art. 218-222.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 2 grudnia 2005 r. w sprawie o sygn. akt II CK 255/05 (Lex nr 172167) wskazał, że w odniesieniu do przepisów regulujących funkcjonowanie spółdzielni mieszkaniowych przyjęto zasadę

bezpośredniego działania nowej ustawy. Oznacza to, że sąd - zgodnie z art. 316 k.p.c. – rozstrzygając sprawę opiera się na przepisach prawa materialnego obowiązujących w chwili wyrokowania. Zdaniem Sądu Najwyższego skoro bowiem w tej ustawie nie zamieszczono przepisów intertemporalnych, to art. 316 § 1 k.p.c. uzasadnia powyższe stwierdzenie. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 4 kwietnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 479/07 (Lex nr 424401) również opowiedział się za poglądem, iż u.s.m. wobec braku przepisów intertemporalnych odmiennie regulujących uprawnienia osób bliskich członka, którego lokatorskie prawo do lokalu wygasło, działa bezpośrednio.

W konsekwencji Sąd orzekający w niniejszej sprawie merytorycznie 24 maja 2017 r., powinien zastosować u.s.m. w brzmieniu obowiązującym w tym dniu (Dz. U. z 2013 r., poz. 1222). W rezultacie podstawą prawną dla oceny roszczenia powoda jest art. 15 ust. 2 u.s.m. i art. 15 ust. 4 u.s.m. Z art. 15 ust. 2 u.s.m. wynika, iż w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na podstawie art. 11, a zatem z chwilą ustania członkostwa, roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przysługują małżonkowi, dzieciom i innym osobom bliskim. Natomiast do zachowania roszczeń, o których mowa w ust. 1-3, konieczne jest złożenie w terminie jednego roku deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego (art. 15 ust. 4 zd. 1 u.s.m.).

Sąd Najwyższy w przytoczonym powyżej uzasadnieniu wyroku w sprawie o sygn. akt I CSK 479/07 mając na uwadze treść art. 15 ust. 1 u.s.m. podkreślił, iż istotne jest, aby uprawniony dokonał w przewidzianej formie pisemnej i w określonym terminie czynności, których treść umożliwia wyinterpretowanie woli uzyskania członkostwa spółdzielni i przekazanie spółdzielni ustawowo określonych danych (deklaracja) oraz gotowości nabycia praw do lokalu (pisemny wniosek o przydział, obecnie oświadczenie o gotowości zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu).

Należało przyjąć, iż powód spełnił wprawdzie wymagania stawiane przez art. 15 ust. 2 u.s.m. dla uzyskania roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Niemniej jednak czynności pozwalające zachować to roszczenie określono w art. 15 ust. 4 u.s.m., w którym przyjęto termin jednego roku. Zdaniem Sądu Okręgowego przewidziany w art. 15 ust. 4 u.s.m. roczny termin, po upływie którego roszczenia o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wygasają, ma charakter terminu zawitego, nie może zatem zostać przedłużony czy przywrócony.

Należy podkreślić, iż terminy zawite prawa materialnego są z reguły krótsze niż terminy przedawnienia, a to ograniczenie określa się z reguły jako bardziej intensywne, gdyż niedopełnienie przez zobowiązanego podmiot czynności wymaganych przez ustawę i w terminie przez ustawę przewidzianym, powoduje w zasadzie wygaśnięcie prawa. Traktowanie prekluzji w taki sam sposób jak przedawnienia, prowadziłoby do wypaczenia instytucji prekluzji albo do podważenia celu ustawodawcy, który co do dochodzenia lub realizacji niektórych praw wprowadza restrykcyjne rygory czasowe.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z 27 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1143/14 (Lex nr 1665825) również wskazał, iż termin przewidziany w art. 15 ust. 4 u.s.m. ma charakter terminu zawitego, co rodzi określone konsekwencje. Przyjmuje się, że o kwalifikacji terminu jako zawitego przesądza zawarty w przepisie zwrot, że ograniczone nim uprawnienie wygasa. Celem terminu zawitego jest czasowe ograniczenie przysługującego danemu podmiotowi uprawnienia. Taki cel - w odniesieniu do roszczeń majątkowych - mają także terminy przedawnienia. Poza podobieństwami w postaci wspólności celu, skutku w postaci zwolnienia od spełnienia świadczenia oraz zakazu modyfikacji przez strony, terminy przedawnienia i terminy zawite (prekluzyjne) dzielą istotne różnice. Podczas gdy skutkiem upływu terminu przedawnienia jest uprawnienie zobowiązanego do uchylenia się od zaspokojenia roszczenia, to konsekwencją upływu terminu zawitego jest wygaśnięcie prawa, co sąd uwzględnia z urzędu. Zobowiązany nie może uznać sprekludowanego długu, ani zrzec się korzystania ze skutków upływu terminu. W doktrynie jako cechę wyróżniającą podkreśla się znaczny rygoryzm terminów zawitych wynikający z wymienionych skutków ich upływu.

Z treści przepisu art. 15 u.s.m. wynika zatem, że roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu wygasa po upływie tego terminu. Bieg rocznego terminu o którym mowa w art. 15 ust. 4 u.s.m. rozpoczyna się z chwilą śmierci członka spółdzielni. Tak też przyjął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 30 października 2008 r. w sprawie o sygn. akt II CSK 237/08 (Lex nr 490934), wskazując, iż skoro z chwilą śmierci członka spółdzielni mieszkaniowej wygasa spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, to już z tą chwilą rozpoczyna biec roczny termin do dopełnienia czynności skutkujących zachowaniem powstałych roszczeń zmierzających do ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego na rzecz osób bliskich, a wymienionych w art. 15 ust. 2 in fine u.s.m.

Mając na uwadze, iż A. W. nigdy nie była członkiem pozwanej Spółdzielni, bieg rocznego terminu do dopełnienia czynności skutkujących zachowaniem powstałych roszczeń zmierzających do ustanowienia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego rozpoczął się dla powoda 10 marca 1992 r., w dacie śmierci jego matki. W związku z powyższym roczny termin do dopełnienia czynności skutkujących zachowaniem powstałych roszczeń upłynął powodowi 10 marca 1993 r. Powód jednak nie złożył w ustawowym terminie deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. Rzeczone dokumenty przedłożył zaś dopiero 1 października 2013 r.

W związku z powyższym Sąd uznał, że powód uchybił rocznemu zawitemu terminowi przewidzianemu w art. 15 ust. 4 u.r.m. W ocenie Sądu opóźnienie to obciążało wyłącznie powoda i spowodowało dla niego negatywne skutki prawne. W ocenie Sądu powód miał możliwość złożenia deklaracji członkowskiej w wymaganym terminie. Powód jednak tego nie uczynił przez 20 lat od śmierci swojej matki. Sąd nie przychylił się do argumentacji powoda, który starał się wywieźć, iż powyższe uchybienie wynikało z pozostawania w błędnym przekonaniu, iż wymagane dokumenty zostały złożone przez jego zmarłą siostrę. W ocenie Sądu argumentacja powoda i zgłoszone na tę okoliczności wnioski dowodowe w postaci zeznań strony i świadka stanowiły jedynie taktikę procesową, która miała doprowadzić do uwzględnienia powództwa. Dlatego też Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie powoda wywodzone z przepisu art. 15 ust. 2 u.s.m. wygasło wobec nie złożenia przez niego deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w terminie rocznym od śmierci jego matki.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż zgodnie z dominującą linią orzecniczą nie sposób zastosować art. 5 k.c. z uwagi na upływ terminu z art. 15 ust. 4 u.s.m. Sąd Apelacyjny w Łodzi w przytoczonym powyżej uzasadnieniu wyroku w sprawie o sygn. akt I ACa 1143/14 podkreślił, iż mimo że mogą zaistnieć sytuacje, w których skutek upływu terminu wygaśnięcia uprawnień do przyjęcia w poczet członków spółdzielni mieszkaniowej z tytułu rękojmi będzie mogło budzić wątpliwości z punktu widzenia klauzul generalnych, to nie jest dopuszczalna ocena skutku upływu terminu określonego w art. 15 ust. 4 u.s.m. w świetle art. 5 k.c. Ocena taka jest przy tym niezależna od tego, czy uchybienie powyższemu terminowi jest zawinione przez powoda. Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni przychylił się do argumentacji przedstawionej w przytoczonym uzasadnieniu wyroku.

Wskazać wprawdzie należy, iż Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 17 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1357/14 (Lex nr 1768736) choć przyznał, że co do zasady zobowiązany nie może skutecznie uznać sprekludowanego długu ani zrzec się korzystania ze skutków upływu terminu, to uznał, że rygoryzm prekluzji nie ma bezwzględnie charakteru. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie może być on bowiem łagodzony zarówno przez samego ustawodawcę, jak i poprzez odpowiednie zastosowanie przez sąd art. 5 k.c., poprzez uznanie, że w wyjątkowych przypadkach, można nie uwzględnić upływu danego terminu. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 3 lipca 1997 r. w sprawie o sygn. akt I CKN 165/97 (Lex nr 1638094) również stwierdził, że można także nie uwzględnić upływu terminu zawilego na podstawie art. 5 k.c.

Nawet gdyby przychylić się do linii orzecniczej, którą zaprezentowano w powyżej wskazanych dwóch sprawach i stwierdzić, że prawo nieuwzględnienia upływu terminu zawitego przysługuje tylko Sądowi, to Sąd nie znalazł podstaw do skorzystania z niego z uwagi na realia niniejszej sprawy. Podkreślić bowiem należy, iż brak było przesłanek przemawiających za nieuwzględnieniem upływu terminu przewidzianego w art. 15 ust. 4 u.r.m., albowiem opóźnienie

w dochodzeniu roszczenia nie było usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i było nadmierne. Podczas gdy termin do dopełnienia czynności skutkujących zachowaniem powstałych roszczeń upłynął 10 marca 1993 r., to powód dokumenty przedłożył zaś dopiero 1 października 2013 r. Uchybienie terminowi przez powoda w niniejszej sprawie należało zatem niewątpliwie uznać jako znaczne. Nadto, nawet gdyby uznać, iż wpływ na ocenę skutków uchybienia terminu miał brak zawinienia po stronie powoda, to Sąd nie dopatrył się po stronie powoda braku świadomości, ciężkiej choroby, a zatem przesłanek wyłączających możliwość podejmowania czynności prawnych.

Odnosząc się natomiast do podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia, należy wskazać, iż u.s.m. zawiera grupę przepisów konstruujących w odniesieniu do określonych okoliczności faktycznych i prawnych roszczenie o przyjęcie do spółdzielni (przyjęcie w poczet członków spółdzielni), przy czym przepisy te przewidują albo sytuację, w której roszczenie to stanowi samodzielne żądanie pozwu (art. 3 ust. 2, art. 13 ust. 1, art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2, art. 17 1 ust. 6, art. 19 ust. 2 w zw. z art. 23 ust. 2 oraz art. 23 ust. 2 u.s.m.), albo też sytuację, w których roszczenie to dochodzone może być jedynie łącznie z określonym roszczeniem majątkowym, w szczególności zmierzającym do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego.

W niniejszej sprawie żądanie pozwu obejmowało zatem zarówno roszczenie niemajątkowe (roszczenie o przyjęcie do spółdzielni), jak i roszczenie majątkowe o zawarcie przez pozwaną Spółdzielnię z powodem umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. Podkreślić przy tym należy, że niemajątkowe żądanie przyjęcia powoda do spółdzielni, zgodnie z konstrukcją ustawową przewidzianą w art. 15 u.s.m., jest funkcjonalnie związane z roszczeniem majątkowym o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. W istocie więc roszczenie z art. 15 u.s.m. zawiera w sobie złożone uprawnienie o mieszanym charakterze (majątkowo – niemajątkowym), przy czym element niemajątkowy jest w sposób oczywisty funkcjonalnie powiązany z elementem majątkowym. Niemniej jednak poczynienie szczegółowych rozważań w zakresie zarzutu przedawnienia na kanwie niniejszej sprawy było zbędne z uwagi na przyjęcie, iż doszło do upływu terminu zawitego, co skutkowało wygaśnięciem uprawnień powoda.

Ze względu na podniesione przez stronę pozwaną wywody w zakresie prawomocnego już zbadania zasadności powództwa, należy podkreślić, iż dla rozstrzygnięcia mającego zapasć w niniejszej sprawie nie miał znaczenia wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie w sprawie o sygn. akt II C 1089/14, w którym w pkt I Sąd oddalił powództwo o ustalenie, że J. W. wstąpił w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W., w pkt II oddalił powództwo o ustalenie, że J. W. przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, w pkt III nakazał J. W. opuszczenie i opróżnienie tego lokalu mieszkalnego, a w pkt IV orzeczono, iż przysługuje mu prawo do lokalu socjalnego.

W ocenie Sądu roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni i przydział lokalu jest roszczeniem w pełni odrębnym od roszczenia o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku w sprawie o sygn. akt II C 1089/14 podkreślił, że J. W. nie mógł wstąpić w stosunek najmu, gdyż takowy nie istniał. M. W. (1) przysługiwało zaś spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, które uregulowano Pr.spółdz. i u.s.m. W związku z powyższym powództwo podlegało oddaleniu. Odnosząc się zaś do rozstrzygnięcia w zakresie opuszczenia i opróżnienia lokalu mieszkalnego, wskazać należy, iż stanowiło ono konsekwencję nielegitymowania się przez J. W. tytułem prawnym do lokalu. Dlatego też Sąd nie przychylił się do argumentacji strony pozwanej.

Na marginesie należy zauważyć, że Pr.spółdz. oraz u.s.m. nie przewiduje zaskarżania uchwał rady nadzorczej poza przypadkami wyraźnie wskazanymi w ustawie. Jeżeli statut spółdzielni mieszkaniowej nie przewiduje zaskarżania uchwał rady nadzorczej, członkowie spółdzielni mogą występować z roszczeniem opartym na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie I Wydział Cywilny z 10 września 2013 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 378/13, Legalis nr 747156). W związku z powyższym pomimo iż zgodnie ze statutem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z 25 czerwca 1983 r. uchwała rady nadzorczej podjęta w trybie odwoławczym w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym miała być ostateczna, to w niniejszej sprawie wytoczenie powództwa było dopuszczalne w trybie art. 189 k.p.c.

Na marginesie należy także nadmienić, iż z uwagi na wygaśnięcie roszczenia powoda o przyjęcie w poczet członków i zawarcie umowy o ustanowieniu na jego rzecz spółdzielczego lokatorskiego prawa, powodowi przysługuje roszczenie przewidziany w art. 15 ust. 6 u.s.m.

Reasumując, w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie to bezskuteczny upływ terminu zawitego przewidzianego w art. 15 ust. 4 u.s.m., skutkowało oddaleniem powództwa (pkt I), nie zaś podkreślany przez pozwaną prejudycjalny charakter wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie w sprawie o sygn. akt II C 1089/14.

Odnosząc się do wniosku strony pozwanej o zwrot kosztów procesu Sąd zważył, iż stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), natomiast podług treści art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Z kolei w art. 99 k.p.c. postanowiono, iż stronom reprezentowanym przez radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Nadto, zgodnie z treścią art. 108 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623, dalej jako u.k.s.c.) zwolnienie od kosztów sądowych, nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

W związku z powyższym, pomimo iż powód został zwolniony od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty od pozwu ponad kwotę 700 zł (k.96), wciąż spoczywał na nim obowiązek zwrotu poniesionych kosztów procesu stronie wygrywającej niniejszy spór – pozwanej. Jednakże, Sąd, mając na względzie szczególną sytuację życiową J. W., uznał, iż słusznym było wykorzystanie przyznanej przez ustawodawcę w art. 102 k.p.c. regulacji, umożliwiającej nieobciążanie powoda ww. kosztami.

Art. 102 k.p.c. stanowi bowiem, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych, Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Nie budziło wątpliwości, iż aby sytuacja powoda uzasadniała zastosowanie powyższego przepisu, kryteria, pozwalające na zaliczenie jej sytuacji do kategorii, którą można utożsamić z „wypadkami szczególnie uzasadnionymi”, muszą być sformułowane w sposób pozwalający na możliwie najwęższą interpretację rzeczzonego sformułowania.

Istotnym jest, że sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. stanowi suwerenne uprawnienie Sądu orzekającego i od oceny tego Sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt II CZ 68/11, Lex nr 1044004).

Sąd stanął na stanowisku, że J. W. znajduje się w przypadku „szczególnie uzasadnionym” w rozumieniu art. 102 k.p.c. Powód wskazał wprawdzie w oświadczeniu majątkowym, iż osiąga dochód w wysokości 2.345,34 zł. Niemniej jednak wskazane przez niego wydatki w kwocie 1.844,77 zł ulegną zmianie ze względu na rozstrzygnięcie zapadłe w sprawie o sygn. II C 1089/14. Nadto, powód cierpi na dyskopatię i chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa szyjnego oraz na obustronny niedosłuch czuciowo-nerwowy.

Dlatego też, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 4 u.k.s.c. nie obciążył powoda kosztami sądowymi, nieuiszczone koszty sądowe przejmując na rachunek Skarbu Państwa (pkt II).